

INKLUSION?

Hård kritik: Kommuner pisker skoler til at sætte økonomi over sårbare børns tarv

Af Lærke Øland Frederiksen | @LaerkeOeland

Tirsdag den 14. november 2017

Flere og flere kommuner stiller skoleledere i et valg mellem skolens økonomi eller hensynet til sårbare børn med for eksempel autisme. Det går i nogle tilfælde ud over børnene. Så hård lyder dommen fra professor Niels Egelund og flere andre.

Det er blevet stort set umuligt at få et barn visiteret til et specialtilbud, oplever forældre.

Foto: Steffen Ortmann (Scanpix)

Skal Emma på specialskole, eller skal 6. B på lejrskole?

Det dilemma sidder flere og flere skoleledere med. Regningen for at sende et barn på specialskole ender nemlig i stigende grad ude på skolerne, viser en opgørelse, som Ugebrevet A4 har lavet. Når en skoleleder skal afgøre, om Emma skal på specialskole, skal han altså også finde ud af, hvor pengene til det skal tages fra på skolens budget.

Den såkaldte decentrale finansieringsmodel blev udviklet af Kommunernes Landsforening (KL), Finansministeriet og Undervisningsministeriet i 2010 for at nå et mål om, at 96 procent af alle elever skulle inkluderes i den almindelige folkeskole.

Tanken var at belønne skolerne økonomisk for at inkludere så mange børn som muligt og straffe dem økonomisk for at sende børn på specialskole.

“ Det er ikke altid de pædagogiske hensyn, men økonomien, der er styrende for de beslutninger, der bliver truffet

Professor Niels Egelund

Og modellen virker efter hensigten, vurderer professor **Niels Egelund** fra Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, som har evalueret inklusionsindsatsen for Undervisningsministeriet.

»Modellen lægger op til, at skolelederne tænker sig godt om, inden de begynder at ekskludere elever. Det er den gode ting. Den dårlige ting er, at det ikke altid er de pædagogiske hensyn, men økonomien, der er styrende for de beslutninger, der bliver truffet,« siger Niels Egelund til Ugebrevet A4.

Den samme konklusion fremgår af regeringens eget inklusionseftersyn fra 2016, som samler op på alle de undersøgelser og evalueringer, der er blevet lavet af inklusionsindsatsen. Her lyder en af konklusionerne fra en undersøgelse lavet af Epinion:

»Det økonomiske incitament bliver for stærkt på bekostning af den faglige vurdering og kvalitet i undervisningstilbuddene.«

Bekymring for økonomiens rolle

En anden analyse, lavet af det daværende forsknings- og analysecenter KORA, når frem til, at modellen for finansiering giver et meget stærkt incitament til at beholde så mange børn som muligt på folkeskolen.

"Både ledelse og det pædagogiske personale udtrykker også en vis bekymring for, om det økonomiske incitament betyder, at de beholder flere elever på skolen, end de burde," står der i rapporten.

Når kommunerne vælger denne model, så lægger de enten alle inklusionsmidlerne eller nogle af inklusionsmidlerne ud på skolerne, som så selv må bestemme, hvordan de vil bruge pengene. Skolerne skal også selv betale hele regningen eller noget af regningen, når de vælger at sende et barn på specialskole.

Tanken er egentlig fin nok, mener formanden for Skolelederforeningen, **Claus Hjortdahl**. Men problemet er, at når inklusionsmidlerne kommer ud på skoler med en presset økonomi, så bliver de brugt til at fylde huller ud.

»Det er et helt klart billede, at der mangler penge til at udføre folkeskolereformen og inklusionsopgaven. Derfor bliver skolerne nødt til at skære i midlerne til inklusion, lejrskole og alt andet, der ikke er kerneundervisning,« siger han.

Artiklen fortsætter efter grafikken

Så meget betaler skolerne for at sende et barn på specialskole

Da kommunernes skolechefer i 2016 blev spurgte, om skolerne betaler for at sende en elev på specialskole, svarede 35 nej og 40 svarede ja. Her kan du se, hvor meget den enkelte skole skal betale per time i de 40 kommuner, som svarede ja.

Kilde: Skolechefer fra 75 kommuner har svaret på spørgeskemaet. De seks, der har svaret 'Nej', svikter, at skolerne betaler i nogle tilfælde, men ikke oplyser, hvor specialskolen ligger uden for kommunen.

Hele grafikken er indsat sidst i pdf'en.

Ignorerede tre underretninger om mistrivsel

Mange forældre oplever, at det er blevet stort set umuligt at få deres handicappede børn på specialskole, selvom de mistrives på de almindelige folkeskoler. Det er indtrykket fra forældrerådgivningen i både organisationen Skole og Forældre samt Autismeforeningen.

»Det bliver jo pakket ind i, at skolen tror på, at det er bedst for barnet at blive i nærmiljøet, også selvom fagfolk anbefaler specialiserede tilbud. Men selvfølgelig spiller økonomien ind på de valg, der bliver truffet,« siger **Mette With Hagensen**, som er formand for Skole og Forældre.

Et af de børn, det hele handler om, er **Linnea Hansen** fra Præstø, som har infantil autisme og er mentalt retarderet. Hun er 9 år og går i anden klasse, men svarer mentalt og sprogligt til en 4-årig. Hun har i to et halvt år gået i et inkluderende tilbud på Præstø Skole, hvor hun en del af tiden har deltaget i klasseundervisning, og en del af tiden har fået undervisning på et mindre hold.

Men selvom skolen har forsøgt at imødekomme hendes behov, er hendes udvikling gået i stå og på nogle punkter gået i den forkerte retning. Og skoledagen har stresset hende så meget, at hun har fået spisevægring og er begyndt at tisse i bukserne og kaste op i skolen.

“ Der har aldrig været så mange ekskluderede børn med autisme, som der er nu efter inklusionsloven

Heidi Thamestrup, Autismeforeningen

Psykiaterne på Børnepsykiatrisk Klinik i Næstved har været så bekymret for Linneas udvikling, at de har sendt to underretninger om mistrivsel til Vordingborg Kommune. Linneas praktiserende læge har også sendt en underretning og har nu sygemeldt Linnea fra skolen, fordi han er bange for, at hun vil tage fysisk skade af sin skolegang.

Præstø Skole har ikke reageret på underretningerne, men har fastholdt Linnea i det inkluderende tilbud. Efter tre klager til Klagenævnet for Specialundervisning har Linneas forældre nu fået medhold i, at Vordingborg Kommune skal visitere Linnea til et specialtilbud. Det kommer til at koste Præstø Skole 250.000 kroner om året.

Læs hele Linneas historie her

Vordingborg er den kommune, der i skoleåret 2016/17 inkluderede allerflest børn og altså visiterede færrest børn til specialskole. Kun 2,7 procent af børnene i Vordingborg fik specialundervisning i det forgangne skoleår, skriver DR. Men historier som Linneas kan man finde i hele landet, oplyser Landsforeningen Autisme.

»Linneas historie er desværre ikke enestående. Jeg hører om mange lignende sager, hvor skolerne tænker på økonomien i stedet for barnets behov. Man har kørt det her inklusionstog hen over de allermest sårbare børn i Danmark,« siger formand **Heidi Thamestrup**.

Autismeforeningen har lavet en undersøgelse blandt forældre til børn med autisme, og den viser, at hvert tredje barn med autisme, som er blevet inkluderet i en almindelig folkeskoleklasse, har det så skidt, at de slet ikke kan komme i skole.

»De her børn føler sig absolut ikke inkluderede. Der har aldrig været så mange ekskluderede børn med autisme, som der er nu efter inklusionsloven,« siger hun.

Kan lægge en skole ned

Da Epinion i april 2016 spurgte kommunerne, om skolerne skulle betale en del af taksten, hvis de valgte at visitere et barn til et specialtilbud, svarede 53 procent af skolecheferne ja. Siden da har kommunerne Favrskov, Viborg og Allerød indført en tilsvarende model, og Faaborg-Midtfyn overvejer at gå samme vej.

Kommunerne får hjælp af forsknings- og analysecentret VIVE - det tidligere KORA - til at udvikle den decentrale finansieringsmodel. Her vurderer senior projektleder **Søren Teglgård Jakobsen**, at langt størstedelen af landets kommuner nu bruger den decentrale model.

“ Faldende børnetal og sådan noget som det her, det har fanden skabt

Claus Hjortdal, Skolelederforeningen

Det samme vurderer formanden for skolelederne, Claus Hjortdal. Herfra lyder vurderingen, at to tredjedele af kommunerne nu lader skolerne betale for at sende et barn på specialskole. Og det kan gå hårdt ud over de små skoler, særligt hvis der også er faldende børnetal, oplever Claus Hjortdal.

»Faldende børnetal og sådan noget som det her, det har Fanden skabt. Hvis der flytter en familie til med tre stærkt handicappede børn, hvad der sommetider sker, så kan det jo lægge en lille skole fuldstændig ned at betale for deres specialtilbud,« siger han.

Men der er også fordele ved at lægge inklusionsmidlerne ud på skolerne, understreger **Peter Pannula Toft**, som er kontorchef for afdelingen Børn og Folkeskole i Kommunernes Landsforening.

»Vi synes, at den decentrale model er fornuftig at anvende, fordi det er dem, der er helt tæt på barnet, som kan vurdere, hvilke tiltag som skal iværksættes. De kan bedre reagere hurtigt og træffe de rigtige beslutninger,« siger han.

Det er op til den enkelte kommune at beslutte en konkret model, der giver den rette lokale balance, mener Peter Pannula Toft, som dog er opmærksom på, at der er en risiko for, at skolerne kommer til at prioritere økonomien over barnets behov.

»Det er på listen over ting, som man skal tage højde for. Det er en potentiel risiko, der står og blinker. Den her model kræver, at man er stærkt fagligt optaget af kvaliteten i tilbuddene, og heldigvis har vi utroligt dygtige skoleledere og pædagogisk personale, som er i stand til at træffe de rigtige beslutninger,« siger han.

Børn tages som gidsler

I Aalborg Kommune har de valgt en model, hvor de lægger nogle af inklusionsmidlerne ud på skolerne, men samtidig fastholder udgifterne til specialskoler centralt i skoleforvaltningen. Da skoleudvalget forrige år foreslog at lægge udgiften til specialskoler ud på skolerne, som man gør i de fleste andre kommuner, gik mange forældre på gaden i protest, og forslaget blev taget af bordet igen.

“ Problemet er i mine øjne, at børnene bliver gidsler i et økonomisk spil

Marlene Qvist Simoni, mor

En af de forældre, der protesterede, er **Marlene Qvist Simoni**, som er formand for foreningen Forældre til børn med særlige behov i Aalborg.

»Problemet med den økonomiske styringsmodel er i mine øjne, at børnene bliver gidsler i et økonomisk spil. Det er farligt, når det er skolelederne, der skal betale taksten for et specialtilbud til et barn, for så er der en stor fare for, at skolelederen kan komme i en klemme, hvor han skal vælge, om han vil bruge pengene på et barn, der skal i specialtilbud - eller noget andet som kommer mange børn til gode,« siger Marlene Qvist Simoni.

Marlene Qvist Simoni foretrækker den model, hvor det er en central pulje, der betaler, hvis et barn skal på specialskole. Men hvis det er kommunen, der betaler, er det også typisk et centralt visitationsudvalg, som bestemmer, om et barn kan komme på specialskole. Det kan også skabe et højt pres for at inkludere alle elever på skolen. Det vurderer projektchef **Hanne Søndergård Pedersen** fra VIVE, som har været med til at lave KORA-undersøgelsen om kommunernes inklusionsindsats.

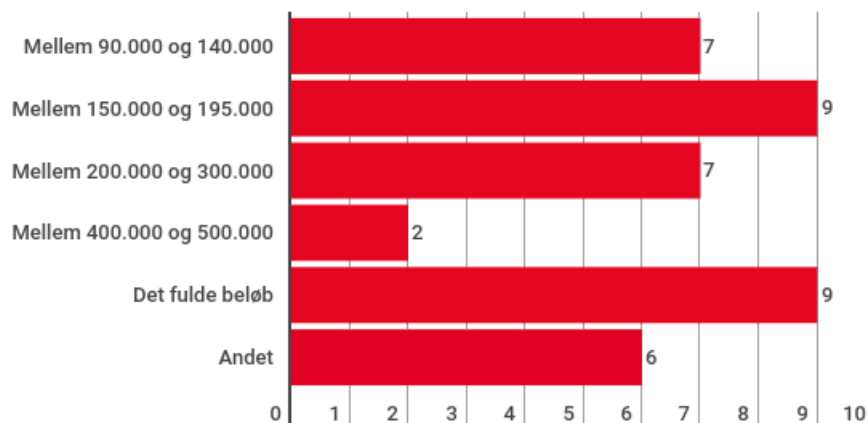
»Uanset om du lægger den kompetence hos skolelederen eller i kommunens visitationsudvalg, så vil der være begrænsede ressourcer,« siger hun.

I Autismeforeningen har formanden heller ikke den store fidus til, at det er kommunen, der både skal visitere til et specialtilbud og betale for det.

»Visitationen bør være uvildig og blive foretaget af nogle, som ikke bliver påvirket økonomisk af den beslutning, der træffes. Jeg har mistet tilliden til, at kommunerne kan styre det her område,« siger **Heidi Thamestrup**.

Så meget betaler skolerne for at sende et barn på specialskole

Da kommunernes skolechefer i 2016 blev spurgt, om skolerne betaler for at sende en elev på specialskole, svarede 35 nej og 40 svarede ja. Her kan du se, hvor meget den enkelte skole skal betale per barn i de 40 kommuner, som svarede ja.

Note: Skolechefer fra 75 kommuner har svaret på spørgsmålet. De seks, der har svaret 'Andet', uddyber, at skolerne betaler i nogle tilfælde, men eksempelvis ikke hvis specialtilbuddet ligger uden for kommunen.

Kilde: Survey om omstilling til inklusion lavet af Epinion for Undervisningsministeriet 29. april 2016

UGEBREVET A4